

Importanța auditului financiar- contabil în identificarea activităților infracționale din domeniul economic

Emilia VASILE,
Universitatea „Athenaeum” din București, România,
E-mail: rector@univath.ro

Petrișor GRUIA,
Universitatea „Valahia” din Tîrgoviște, România,
E-mail: gruia.petrisor@yahoo.it

Rezumat

Pentru asigurarea unor premise favorabile prevenirii și combaterii infracțiunilor economico-financiare și de dezvoltare a unui mediu de afaceri sănătos, profesioniștii contabili au datoria să se manifeste cu tot mai multă responsabilitate pentru satisfacerea exigențelor profesionale, etice și deontologice, precum și pentru exprimarea respectului și atașamentului față de slujirea interesului public, definit drept „bunăstarea colectivă a comunității și a instituțiilor, deservite de profesioniștii în materia contabilității”. În comunitățile civilizate, profesioniștii contabili joacă un rol important în societate, motiv pentru care responsabilitatea lor nu se poate reduce la satisfacerea necesităților individuale ale unui client sau ale statului, ci aceasta trebuie să fie raportată, în primul rând, la interesul public.

Prezentul articol tratează rolul pe care îl are auditul financiar contabil în identificarea activităților infracționale din domeniul economic. În acest sens, sunt prezentate obiectivele auditului financiar contabil, suport pentru sistemul financiar al contabilității, precum și riscurile, fraudele și erorile posibile, specifice auditului financiar contabil.

Cuvinte-cheie: *Audit financiar contabil, risc, spălarea banilor, evaziune fiscală.*

Clasificare JEL: *M 42*

Vă rugăm să citați acest articol astfel:

Vasile, E., Gruia, P. (2018), The importance of financial accounting auditing in the identification of economic criminal activities, *Audit Financiar*, vol. XVI, no. 3(151)/2018, pp. 398-406, DOI: 10.20869/AUDITF/2018/151/019

Link permanent pentru acest document:

<http://dx.doi.org/10.20869/AUDITF/2018/151/019>
Data primirii articolului: 11.05.2018
Data revizuirii: 05.06.2018
Data acceptării: 11.06.2018

Introducere

Încă de la apariție auditul a reprezentat garantul veridicității situațiilor financiare auditate și factorul asigurator al acționarilor, investitorilor, potențiali sau existenți, precum și a altor terți direct interesați de datele publicate prin situațiile financiare și de starea unei companii. Pentru a putea evidenția și evalua corect dimensiunile răspunderii auditorului atât din punctul de vedere al ariei sancțiunilor posibile, cât și din prisma gravității acestei răspunderi, este necesar ca această analiză să fie corelată cu rolul, responsabilitatea și modul în care auditorul a influențat guvernanta corporativă la nivel mondial.

Obiectivul unui audit al situațiilor financiare este de a da posibilitatea auditorului să exprime o opinie cu privire la situațiile financiare, dacă acestea sunt întocmite, sub toate aspectele semnificative, în conformitate cu un cadru de raportare financiară. Termenii utilizați pentru exprimarea de către auditor a opiniei – „oferă o imagine fidelă” sau „prezintă în mod corect, sub toate aspectele semnificative” – sunt echivalenți.

În ceea ce privește rolul auditului financiar, acesta constă în verificarea și examinarea informației financiare având o utilitate internă (conducerea și gestionarea entității) și o alta externă, de informare a terților (acționari, investitori, instituții guvernamentale, clienți, furnizori, creditori, instituții bancare și alții), exercitat în scopul protejării resurselor și asigurării credibilității acestor informații.

Informațiile furnizate de specialiștii în acest domeniu sunt necesare tuturor categoriilor de utilizatori: manageri, acționari și asociați, organe fiscale, bancheri, organizații sindicale care au, uneori, interese contradictorii. Din acest motiv rezultatele lucrărilor de audit trebuie să fie corecte și întocmite pe baza documentelor legale în vigoare. Ele trebuie să asigure calitatea și coerența sistemului contabil și sunt menite să asigure reflectarea corectă, sinceră și completă în bilanț și în contul de profit și pierdere a patrimoniului, a situației financiare și a rezultatelor exercițiului.

Obiectivul auditului a evoluat de la detectarea fraudelor și erorilor, proces care presupunea o verificare detaliată a tuturor operațiunilor patrimoniale și a înregistrării lor contabile, la exprimarea unei opinii asupra imaginii fidele a patrimoniului, a situației financiare și a rezultatelor obținute de către societate. În acest sens, se urmărește măsura în care informațiile înregistrate în contabilitate

reflectă evenimentele economice care au avut loc într-o anumită perioadă, iar eforturile auditorului sunt intensificate pentru identificarea eventualelor manipulări ale informațiilor furnizate de sistemul financiar, pentru prevenirea cazurilor de contabilitate creativă sau fraudă.

1. Analiza literaturii de specialitate

Potrivit literaturii de specialitate (Boulescu, M. ș.a. 2000), „auditul reprezintă procesul desfășurat de persoane fizice sau juridice legal abilitate, numite auditori, prin care se analizează și evaluează, în mod profesional, informații legate de o anumită entitate, utilizând tehnici și procedee specifice, în scopul obținerii de dovezi, numite probe de audit, pe baza cărora elaborează raportul de audit și o opinie responsabilă și independentă”.

Aceasta presupune apelarea la criterii de evaluare care rezultă din reglementările legale sau din buna practică recunoscută unanim în domeniul în care își desfășoară activitatea entitatea auditată. Procesul de audit se derulează pe baza unor standarde naționale sau internaționale, auditorii fiind persoane care dobândesc această calitate în condițiile strict reglementate de legislația în vigoare.

Practic, auditul reprezintă un raționament profesional, ce se poate aplica în orice domeniu de activitate (vezi auditul mediului, auditul managementului, auditul calității etc.).

Dobroțeanu, L. și Dobroțeanu, C.L. (2002), în cartea „Audit Concepte și practici, Abordare națională și internațională” scot în evidență faptul că auditul financiar precizează coordonatele în care își desfășoară activitatea auditorii financiari, pe când profesia de auditor financiar reprezintă „cadrul care asigură desfășurarea procesului de audit financiar”. Pentru îndeplinirea mandatului primit, prin exprimarea unei opinii obiective și independente cu privire la conformitatea întocmirii situațiilor financiare cu referențialul contabil căruia i se circumscriu, sub cele mai semnificative aspecte, auditorul financiar trebuie să obțină o serie de probe de audit (Chersan, 2012).

Dezvoltarea schimburilor internaționale pe plan mondial odată cu realizarea unor lucrări contabile complexe ce necesită cunoștințe vaste de analiză și evaluare pentru a putea fi deslușite, au făcut necesară existența unei profesii și a unei lucrări ample și credibile de informare, care să-i asigure pe colaboratori că indicatorii

economico financiar atestă realitatea patrimonială. Astfel, a apărut profesia de auditor financiar, a cărei lucrare specifică este raportul de audit financiar.

În același timp Arens, A. și Loebbecke, K. (2003), în lucrarea „Audit: O abordare integrată” afirmă că „Auditul constă în colectarea și evaluarea unor probe privind informațiile, în scopul determinării și raportării gradului de conformitate a informațiilor respective cu o serie de criterii prestabilite. Auditul ar trebui efectuat de o persoană competentă și independentă”.

2. Metodologia cercetării

În vederea evidențierii importanței auditului financiar-contabil în identificarea activităților infracționale din domeniul economic, am supus analizei o serie de lucrări de specialitate care tratează subiectul de studiu. Metodologia de cercetare utilizată este cea de tip fundamental, de analiză a datelor și a cercetărilor anterioare din literatura de specialitate.

În cercetarea noastră am avut în vedere cele trei principii structurante ale unei cercetări:

- nu se poate ajunge la un proces de cercetare decât dacă acest proces se interesează de un obiectiv limitat, circumscris pentru o situație a cunoștințelor și o cerere socială la un moment dat;
- definirea unei probleme precise, reprezentative pentru voința de a demonstra, contribuția la un ansamblu de problematici în domeniul cercetării avute în vedere;
- o metodologie pertinentă permite a accede, a înregistra și a analiza situațiile pornind de la reprezentări și observații.

3. Obiectivele auditului financiar-contabil și tehnicile de colectare a elementelor probante

Sistemul informațional al contabilității, datorită funcțiilor sale, constituie principala sursă de informare pentru auditul financiar-contabil și, în același timp, reprezintă unul din obiectivele principale ale acestuia.

Indiferent de metodele, mijloacele și tehnicile utilizate pentru prelucrarea datelor, auditul are sarcina să

urmărească două grupe de obiectiv (Munteanu ș.a., 2012):

- realitatea, sinceritatea și integritatea informațiilor furnizate de către evidența economică;
- legalitatea, necesitatea și economicitatea operațiunilor economico-financiare consemnate în evidență, precum și integritatea patrimoniului agentului economic sau instituției publice respective;

Urmărind aceste două grupe de obiective, auditul financiar-contabil se poate confrunta cu următoarele situații (Feleagă și Feleagă, 2007):

- documentele și registrele contabile sunt corect întocmite, sunt ținute la zi și respectă cerințele normelor legale și ale hotărârilor consiliilor de administrație și cuprind numai operațiuni legale, reale și exacte;
- neregulile constatate în întocmirea, circulația și prelucrarea documentelor și în ținerea registrelor contabile au numai un caracter formal, cum ar fi: documentele conțin corecturi neadmise, evidențele nu sunt ținute la zi, nu se respectă corespondențele dintre conturi, nu se asigură concordanța dintre evidența operativă, contabilitatea analitică și contabilitatea sintetică etc.;
- neregulile constatate în organizarea și conducerea contabilității determină, favorizează sau maschează cazurile de proastă gospodărire, evaziune fiscală, sustrageri, denaturarea rezultatelor etc.

Prin verificarea documentară se stabilește natura deficiențelor (de formă sau de fond) și se impun măsuri pentru prevenirea și eliminarea acestora și/sau pentru sancționarea celor vinovați, după caz.

Pentru a-și putea exprima opinia referitoare la asigurarea imaginii fidele prin intermediul situațiilor financiare, auditorul este obligat să se asigure că au fost respectate următoarele criterii și obiective:

- Criteriul exhaustivității și integrității înregistrărilor (integralitatea). Acest criteriu cere ca toate operațiunile care au loc într-o întreprindere să fie reflectate în documente justificative corespunzătoare și să fie înregistrate în contabilitate fără omisiuni și fără ca unele din acestea să fie contabilizate de mai multe ori.
- Criteriul realității înregistrărilor. Toate informațiile cuprinse în conturile anuale trebuie să fie justificabile

și verificabile. Apoi, toate elementele patrimoniale reflectate în contabilitate trebuie să fie în concordanță cu cele identificate fizic prin inventariere sau prin alte procedee (confirmări primite de la terți, analize de laborator etc.). Veniturile și cheltuielile precum și activele și pasivele prezentate prin conturile anuale trebuie să fie reale și să privească întreprinderea.

- Criteriul corectei înregistrări în contabilitate și a corectei prezentări cu ajutorul conturilor anuale presupune respectarea principiului independenței exercițiului. Ca urmare, operațiunile trebuie înregistrate în perioadele corespunzătoare, iar prin lucrările de regularizare se asigură corecta delimitare în timp, pe perioada de gestiune a cheltuielilor și veniturilor prin: constituirea de provizioane, reluări de provizioane, repartizarea diferențelor de preț asupra cheltuielilor și asupra stocurilor, diferențele de curs valutar aferente disponibilităților în deize, diferențele de conversie aferente creanțelor și obligațiilor în valută, cheltuieli și venituri înregistrate în avans care se „stochează” în bilanț etc. (Olteanu și Bistriceanu, 2005).

O evaluare corectă face ca toate elementele patrimoniale și toate operațiunile economico-financiare să fie evaluate în concordanță cu regulile și principiile contabilității. De asemenea, toate calculele care stau la baza înregistrărilor în contabilitate trebuie să fie corecte.

Toate operațiunile economico-financiare trebuie înregistrate în conturi corespunzătoare cu respectarea corespondenței dintre conturi stabilită prin normele de aplicare a planului de conturi. Nerespectarea acestor corespondențe poate să contribuie la mascarea unor fraude, la compensări nelegale, la denaturarea unor posturi din bilanț sau a unor indicatori, cum sunt: imobilizările, stocurile, cheltuielile, rezultatele exercițiului, obligațiile fiscale, cifra de afaceri etc.

4. Riscuri, fraude și erori posibile, specifice auditului financiar-contabil

Literatura de specialitate relevă că întotdeauna cantitatea de probe de audit, necesară pentru a dovedi respectarea unui criteriu de evaluare dat, este direct proporțională cu riscul ca auditorul să emită opinia privind respectarea criteriului respectiv, dar în realitate

să existe o puternică derogare (abatere) de la acel criteriu, care va fi acoperită de importanța pentru utilizatori a raportului de audit. Riscul în cauză poartă denumirea de risc global de audit.

Prin urmare, auditul nu poate să ofere o certitudine absolută, însă este necesară limitarea la un nivel scăzut și acceptabil al riscului global de audit, adică a posibilității auditorului să formuleze o opinie sau o concluzie inexactă într-un raport de audit. În acest sens, se va avea în vedere faptul că, la rândul său, opinia auditului va fi inexactă și poate induce în eroare pe utilizatorul său.

Nefiind practic să se refacă toate operațiunile dintr-un set de situații financiare, auditorul trebuie să accepte un anumit nivel al riscului global al auditului.

NOTĂ: Date fiind așteptările utilizatorilor situațiilor financiare realizate de organisme publice, în mod special cu privire la legalitate și regularitate, se obișnuiește și se recomandă numai nivele foarte mici ale riscului global de audit, de 1 – 2%.

a) Riscul inerent sau esențial, reprezintă, în general, riscul existenței unei abateri materiale (semnificative) sau al unor afirmații eronate în mod independent. Riscul inerent echivalează, de fapt, cu posibilitatea ca un sold al unui cont sau o categorie de operații financiare să conțină informații eronate, care ar putea fi semnificative individual sau atunci când sunt cumulate cu informații eronate din alte solduri sau operațiuni financiare, ca urmare a inexistenței unor controale interne eficiente.

Riscul inerent depinde de natura entității supuse auditului, activitatea pe care aceasta o desfășoară și susceptibilitatea erorilor aferentă activităților.

Pentru a estima riscul inerent, auditorul realizează o evaluare a mediului (contextului) în care entitatea operează și o evaluare a caracteristicilor aspectului care este auditat.

b) Riscul controlului este riscul ca sistemele contabil și cel de control intern al subiectului auditat, să nu prevină sau să detecteze în timp util o abatere sau o afirmație neadevărată care ar putea deveni materială (semnificativă) fie individual, fie cumulat cu erori din alte solduri sau categorii de operațiuni.

Deoarece riscurile de control există în permanență din cauza limitărilor inerente ale sistemelor contabil și de control intern, încă din faza preliminară, auditorul efectuează evaluarea eficacității sistemului contabil și de

control intern ale entității privind prevenirea și detectarea erorilor semnificative (materiale).

Evaluarea riscului de control se realizează în profunzime la nivelul fiecărui sold al conturilor sau categorii de operațiune financiară și se pot înregistra două situații:

- auditorul constată că sistemele contabil și de control intern nu funcționează în mod eficient și eficace, caz în care riscul de control se situează la un nivel ridicat;
- auditorul identifică sistemele contabil și de control intern ca fiind eficiente, capabile să prevină, să detecteze și să corecteze o informație eronată semnificativă, în acest caz, riscul de control are un nivel mai scăzut.

Pentru înțelegerea și evaluarea riscului de control, auditorii realizează o documentare asupra sistemelor contabil și de control intern, a cărei formă și întindere depind de mărimea și complexitatea subiectului auditat și de natura și structura sistemelor contabil și de control intern.

c) Riscul de nedetectare (non depistare) reprezintă, în general, riscul ca o abatere materială sau o inexactitate semnificativă care nu este corectată de controlul intern să nu fie detectată de auditor. În mod practic, riscul de nedetectare reprezintă acel risc ca procedurile de fond utilizate de auditor să nu detecteze o informație eronată existentă în soldurile conturilor sau într-o operațiune financiară, care poate fi materială (semnificativă) în mod individual sau cumulată cu alte informații eronate din alte conturi sau operațiuni.

Cu cât auditorul realizează mai multe proceduri de fond, cu atât este mai mare probabilitatea ca el să detecteze orice eroare materială (semnificativă) sau neregularități în situațiile financiare auditate, iar riscul de nedetectare să fie mai mic.

Efectuarea analizei riscului este importantă deoarece în funcție de riscurile auditului se aleg procedurile de lucru, se stabilește întinderea procedurilor, testelor și sondajelor, precum și data de succesiune a aplicării acestora.

Din punct de vedere al posibilității de a se produce riscul, există riscuri potențiale și riscuri posibile (Munteanu, Zuca și Zuca, 2005):

- Riscurile potențiale sunt cele mai susceptibile de a se produce, dacă nu se instituie un control eficient care să le prevină, descopere și corecteze. Acestea

sunt înregistrate la nivelul tuturor entităților economice.

- Riscurile posibile reprezintă acea parte a riscurilor potențiale pentru care conducerea nu a întreprins măsuri eficiente menite a le limita. Ca urmare, există o mare probabilitate ca erorile să se producă fără să fie detectate și corectate.

Din punct de vedere al specificului entității auditate, al naturii operațiunilor pe care le efectuează, al funcționării sistemelor și al procedurilor și domeniilor semnificative stabilite de auditori, riscurile cele mai importante sunt (Boulescu, M. ș.a. 2000):

A. Riscurile generale specifice entității. Aceste riscuri rezultă din caracteristicile proprii entității și se referă la:

- riscurile legate de situația economică a întreprinderii. Situația economică a întreprinderii diferă în funcție de existența dificultăților financiare;
- riscurile legate de organizarea generală a întreprinderii sunt determinate de mai mulți factori, dintre care amintim:
 - riscuri legate de natura și complexitatea structurilor și regulilor. Cu cât aceste reguli sunt mai complexe, cu atât sunt mai mari riscurile de eroare. De exemplu, riscul de eroare la evaluarea producției în curs, la produsele cu ciclu lung de fabricație, este mai mare decât la evaluarea stocurilor din comerț;
 - riscuri legate de calitatea gestiunii. O bună gestionare a resurselor, un proces decizional de calitate, un management performant determină o reducere a riscurilor;
 - riscuri legate de sistemul contabil și sistemul de control intern. Sistemul de întocmire a documentelor primare, de prelucrare, înregistrare succesivă a datelor, până la obținerea bilanțurilor și conturilor anuale (de execuție sau de profit și pierderi), trebuie astfel conceput încât să se asigure prevenirea, detectarea și corectarea oricăror erori. Sistemele contabil și de control intern, bine concepute și aplicate, reprezintă un mijloc eficient de protecție împotriva riscului de erori;
 - riscuri legate de absența unor proceduri. Existența unor proceduri clare, separarea sarcinilor de serviciu, neadmiterea cumulării de către aceeași persoană a unor funcții reprezintă

o premisă importantă pentru reducerea
riscurilor.

- riscuri legate de atitudinea conducerii. Atitudinea conducerii, în general, poate contribui la limitarea sau creșterea riscurilor. Auditorii iau în considerare reacția conducerii la riscurile identificate. Această reacție poate merge de la ignorarea riscurilor (a celor cu probabilitate mică și impact scăzut), până la utilizarea de proceduri de control intern, detaliate pentru prevenirea și diminuarea celorlalte categorii de riscuri.

Trebuie să relevăm faptul că riscurile cresc atunci când conducătorii fac presiuni asupra angajaților, cerându-le să mascheze anumite situații față de acționari, bănci, organe fiscale etc.

B. Riscuri legate de natura operațiunilor tratate. În contabilitate, datele existente pot fi (Ghinea, Brandas și Popa, 2009):

- date repetitive, care rezultă din activitatea obișnuită a agentului economic (cumpărări, vânzări, producție, salarii), în funcție de sistemul contabil practicat, acestea sunt prelucrate și înregistrate în mod uniform. Pentru aceste date, riscurile de erori sunt determinate de calitatea și fiabilitatea sistemului contabil;
- date punctuale, care sunt complementare celor repetitive, dar care sunt reflectate în evidență la intervale de timp mai mult sau mai puțin regulate (de exemplu, datele rezultate din inventariile anuale sau în urma evaluărilor de la sfârșitul exercițiului, datele referitoare la amortizări, provizioane, coeficienți de repartizare, diferențe de conversie etc.).

Aceste date pot fi purtătoare de riscuri dacă colectarea lor nu este organizată de o manieră fiabilă (principiul permanenței metodei).

Auditorul trebuie să le analizeze pentru a determina ce teste se vor aplica asupra lor; date excepționale, care apar în operațiuni de natură excepțională (fuziuni, lichidări, reevaluări etc.). Pentru aceste date, riscul de a produce erori sau ca acestea să nu fie detectate este mai mare, în special dacă agentul economic nu dispune de personal suficient de bine pregătit.

C. Riscuri legate de conceperea și funcționarea sistemelor. Conceperea sistemului de culegere și prelucrare a datelor trebuie făcută astfel încât să dea

posibilitatea prevenirii, descoperirii și eliminării erorilor. Fiabilitatea și funcționarea corespunzătoare a sistemului de control intern determină diminuarea riscurilor.

D. Riscuri legate de procedeele și domeniile semnificative alese de auditori în funcție de experiența și pregătirea lor profesională, procedeele alese de auditori prezintă în mod inevitabil un anumit nivel de risc.

Opinia noastră este că auditorul trebuie să planifice misiunea de audit, astfel încât, pe baza factorilor de risc pe care îi cunoaște, să-și orienteze atenția asupra erorilor posibile care pot avea o influență semnificativă asupra conturilor și operațiunilor, precum și asupra modului de aplicare a principiilor economicității, eficienței și eficacității în activitatea entității auditate.

Auditul trebuie să ia în considerare impactul potențial al unei posibile fraude asupra informației financiare și să aibă în vedere modificări ale planului de audit, precum și utilizarea de proceduri suplimentare de audit.

Procedurile de audit suplimentare, utilizate pentru a indica existența unei fraude, cuprind (Bișa ș.a. 2005):

- aprecierea eficienței controlului de prevenire sau de detectare a fraudelor și abaterilor;
- aprecierea dimensiunii fraudei prezumate;
- proceduri analitice utilizate pentru a testa existența fraudei;
- tehnica interviului luat celor bănuți de a fi comis fraude.

Auditorul trebuie să facă diferența între fraudă prezumată și fraudă dovedită. Se consideră fraudă prezumată acele circumstanțe care sugerează o acțiune frauduloasă și care ajung la cunoștința auditorului pe parcursul unui audit. Acest mod de abordare întărește principiul că doar tribunalul sau jurisdicția echivalentă este abilitată să hotărască dacă o anumită acțiune sau operațiune este o fraudă dovedită.

Utilizarea de proceduri suplimentare dă posibilitatea confirmării sau infirmării suspiciunii de fraudă. Uneori, însă, această infirmare sau confirmare nu se poate realiza și atunci trebuie luat în calcul posibilul impact al acestei incertitudini asupra situațiilor (informațiilor) financiare.

În Regulamentul Comunității Europene, abaterea se definește ca fiind „orice încălcare a unei prevederi a legii comunitare care are ca efect prejudicierea bugetelor comunitare, fie prin diminuarea veniturilor din resurse

proprii colectate direct în numele Comunității, fie prin articole de cheltuieli nejustificate”.

Un alt document al Consiliului Europei din data de 26 iulie 1995 precizează despre noțiunea de fraudă:

a) din punct de vedere al cheltuielilor, orice act intenționat sau omisiune intenționată vizând:

- utilizarea de declarații sau documente false, incorecte sau incomplete care generează reținerea de fonduri din bugetul general comunitar în mod greșit sau nepotrivit;
- nedezvăluirea de informații încălcând obligații specifice cu același efect;
- folosirea fondurilor pentru alte scopuri decât cele pentru care au fost alocate inițial;

b) din punct de vedere al veniturilor, orice act intenționat sau omisiune intenționată referitoare la:

- utilizarea de declarații sau documente false, incorecte sau incomplete, având drept consecință diminuarea ilegală a resurselor bugetului general comunitar sau a fondurilor gestionate de aceasta ori în numele său;
- nedezvăluirea de informații încălcând obligații specifice cu același efect;
- utilizarea în alte scopuri a unui beneficiu legal obținut cu același efect.

Eroarea este definită de literatura de specialitate drept o greșeală neintenționată, privind:

- greșeli matematice sau contabile în cadrul înregistrărilor și datelor contabile;
- omiterea sau interpretarea greșită a fenomenelor economico-financiare;
- aplicarea greșită a politicilor contabile (principii, reguli, metode).

Responsabilitatea pentru prevenirea și detectarea fraudelor și erorilor aparține conducerii entității, care are obligația să implementeze sisteme contabile și de control intern adecvate. Totuși, astfel de sisteme reduc, dar nu elimină riscul apariției de fraude și erori.

Auditorul nu este și nu poate fi considerat responsabil pentru prevenirea fraudelor și erorilor, însă derularea auditului poate acționa ca un mod de prevenire/descurajare a acestora.

Standardele de audit INTOSAI prevăd că „în desfășurarea auditărilor de regularitate (financiare) trebuie testată conformitatea și cu legile și reglementările incidente. Auditorul trebuie să conceapă etapele și procedurile de audit pentru a obține o asigurare rezonabilă a detectării erorilor și fraudelor care ar putea avea un efect direct și material asupra sumelor din situațiile financiare sau asupra rezultatelor auditului. Totodată, auditorul trebuie să fie conștient de posibilitatea ca actele ilegale să aibă un efect indirect și material asupra situațiilor financiare sau rezultatelor auditului”.

Apariția fraudelor și erorilor

Principalii factori care influențează riscul de apariție a fraudelor și erorilor sunt (Bișa ș.a. 2005):

a) deficiențe în proiectarea și funcționarea sistemelor contabil și de control intern, așa cum s-a arătat în paragraful precedent. De aceea, evaluarea acestor sisteme prezintă o importanță deosebit de mare pentru audit;

b) integritatea și competența conducerii entității. Auditorul analizează o serie de condiții care pot mări riscul de apariție a fraudelor și erorilor, astfel:

- conducerea este dominată de o singură persoană sau de un grup mic, consiliul de administrație ori comitetul de conducere funcționând ineficient;
- manifestarea unor discontinuități majore în ceea ce privește corectarea deficiențelor controalelor interne;
- existența unui ritm rapid de schimbare a personalului important din compartimentele de contabilitate și financiar;
- existența unei subdimensionări semnificative și prelungite a numărului de personal al compartimentului contabilitate.

c) presiunile neobișnuite în cadrul sau asupra entității auditate sunt, de asemenea, un factor care mărește riscul apariției fraudelor și erorilor și se manifestă prin:

- deteriorarea calității veniturilor, în sensul creșterii riscurilor rezultate din majorarea ponderii vânzărilor pe credit în total vânzări;
- existența unei nevoi semnificative de profit pentru susținerea prețului de piață al acțiunilor sale, ca urmare a unei oferte publice propuse;

- efectuarea de investiții semnificative într-un domeniu caracterizat prin schimbări rapide;
- dependența entității, într-o măsură semnificativă, de unul sau câteva produse sau clienți.

d) efectuarea de tranzacții (operațiuni) neobișnuite este un factor care poate mări riscul apariției erorilor și fraudelor și se manifestă prin:

- efectuarea unor tranzacții neobișnuite, de obicei aproape de finele anului, care au un efect semnificativ asupra profitului;
- efectuarea de tranzacții complexe sau cu părți afiliate;
- efectuarea unor plăți pentru servicii care sunt prea mari în comparație cu serviciile respective.

e) problemele în obținerea de probe de audit suficiente și corespunzătoare sunt factori care măresc riscul apariției fraudelor sau erorilor pentru care auditorul va urmări:

- existența unor înregistrări inadecvate, de exemplu: dosare incomplete, modificări excesive în conturi și registre, operațiuni neînregistrate în concordanță cu procedurile legale; înregistrarea operațiunilor fără o documentare adecvată, de exemplu: lipsa autorizărilor corespunzătoare, a documentelor justificative, modificări pe documente etc.;
- existența unui număr excesiv de diferențe între înregistrările contabile și confirmările terților.

Subliniem în final că, în cazul unui sistem de date informatizat, există, de asemenea, condiții care favorizează riscul de fraudă și eroare. Avem în vedere incapacitatea de a obține informații din fișiere din cauza lipsei documentației asupra conținutului înregistrărilor sau programelor, dar și existența unui număr mare de modificări ale programelor informatice care nu sunt documentate, aprobate sau testate.

Concluzii

Fenomenul evaziunii fiscale prezintă numeroase efecte la nivel macroeconomic și, la nivel particular, al contribuabilului. Efectele sunt mai ales nefavorabile, dar sunt și unele favorabile, pe termen scurt, dar și pe termen lung, așadar o încercare de structurare a tuturor acestor efecte este greu de efectuat și, în același timp, este și foarte riscantă. Tot ce contează este poziția în care se află cel ce face o astfel de cercetare, arătat fiind

că „cercetătorul fenomenului numit evaziune fiscală să privească echidistant interesul personal și pe cel al statului, în ceea ce privește evaziunea fiscală”.

Procedeele și tehnicile de combatere a fraudei fiscale, mai ales în cadrul prevenirii acesteia, trebuie să țină cont, mai ales, de specializarea sistemului fiscal, pe de o parte, și, pe de altă parte, de specializarea controlului fiscal.

Avansarea unor cauze strategice de politică fiscală, în paralel cu eficientizarea controlului fiscal, ar trebui să remedieze disciplina fiscală, să aibă ca efect dezvoltarea volumului de taxe colectate, precum și descreșterea corupției și mărirea eficienței în redobândirea sumelor derivate din evaziune fiscală.

Creativitatea contabilă poate fi determinată de lacunele normelor contabile sau, uneori, profesioniștii contabili sunt orientați spre anumite judecăți profesionale subiective chiar de prevederile normelor contabile. Însă, atunci când informația contabilă este îndreptată cu bună știință spre obiective contrare celor de practică comercială licită avem de-a face cu o manipulare dramatică a informației dincolo de limitele admise de lege.

În acest caz, rolul unui profesionist contabil independent și de bună credință este, în contextul legislației naționale în materie de prevenire și combatere a spălării banilor, să identifice anomaliile și să formuleze suspiciuni ce ar conduce la depistarea și pedepsirea practicilor contabile ce facilitează spălarea banilor.

Evaluarea riscurilor în auditul financiar este o activitate complexă și nu există încă un consens în ceea ce privește modul în care ar trebui abordată problema. Practicienii utilizează, preponderent, modelul oferit de standardele internaționale, deși acesta este adesea criticat în literatură, principalele argumente împotriva lui fiind modul simplist în care tratează problema și incapacitatea de a răspunde tuturor cerințelor auditorilor. Pe de altă parte, modelele probabilistice sunt adesea, mult prea complexe și necesită cunoștințe destul de ample din alte domenii precum matematică, statistică etc. Cu toate acestea ele au cunoscut o largă dezvoltare în ultimii ani, în special în literatură.

În contextul prevenirii spălării banilor, există două categorii de utilizatori externi care au nevoie de informația contabilă pe parcursul derulării activității specifice: instituțiile financiare (bănci și alte instituții financiare nebankare) pentru a decide asupra unei eventuale situații de anomalie în legătură cu compania

client care ar putea genera un raport de tranzacție suspectă și Unitatea de Informații Financiare ca autoritate guvernamentală, pentru a-și putea întemeia decizia cu privire la existența indiciilor temeinice de spălare a banilor în cadrul analizei de specialitate.

Atunci când vorbim despre valorificarea informațiilor bilanțiere de către Unitatea de Informații Financiare se are în vedere formularea de judecăți și concluzii care să conducă la o concluzie pertinentă și fundamentată cu privire la existența sau inexistența indicii lor temeinice de spălare a banilor.

Atunci când analizăm chestiuni legate de spălarea banilor, prima relație între noțiunea de risc și profesia contabilă este legată de modalitatea de transfer al acestuia, dinspre contabil spre autoritățile abilitate, în momentul apariției unei situații de suspiciune. În cazul în care există elemente de anomalie în legătură cu o

tranzacție sau cu un client, în mod inerent apare riscul implicării contabilului în acțiuni/operațiuni care ar putea viza spălarea banilor sau alte fapte de natură infracțională. În acel moment, contabilul poate să transfere riscul, înaintând un raport de tranzacții suspecte, către Unitatea de Informații Financiare (ONPCSB – în cazul României) sau să și-l asume pur și simplu, fie din necunoaștere, fie prin opțiune.

Acest sistem presupune adoptarea de către contabili a unor proceduri de protecție pe bază de risc, prin care se urmărește ca măsurile de prevenire și minimizare a fenomenului spălării banilor/finanțării terorismului să fie luate pe paliere și în grade diferite în funcție de zonele vulnerabile identificate. Scopul acestei abordări este acela de a permite alocarea de resurse în mod cât mai eficient, conform principiului: cel mai mare risc primește cea mai mare atenție.

BIBLIOGRAFIE

1. Arens, A., Loebbecke, K. (2003), *Audit: O abordare integrată*, Chișinău, Editura Arc, 2003.
2. Bișa C., Costea I., Capotă M., Dăncău B. (2005), *Utilizarea paradisurilor fiscale între evaziune fiscală legală și fraudă fiscală*, București, Editura BMT Publishing House.
2. Bogdan, A. M. (2017), *Auditul financiar*, Craiova, Editura Universitaria.
3. Boulescu, M. ș.a. (2000), *Fundamentele auditului*, București, Editura Didactică și Pedagogică.
4. Chersan, I. C. (2012), *Auditul financiar: de la normele naționale la standardele internaționale*, Iași, Editura Tehnopress.
5. Dobroțeanu, L., Dobroțeanu, C.L. (2002), *Audit Concepte și practici, Abordare națională și internațională*, București, Editura Economică.
6. Feleagă L., Feleagă N. (2007), *Contabilitatea financiară – O abordare europeană și internațională*, București, Editura Economică.
7. Ghinea, N., Brandas, I., Popa, I. (2009), *Criminalitatea financiar-fiscală*, Oradea, Editura Durans.
8. Olteanu, I., Bistriceanu, G. (2005), *Evaziunea fiscală. Metode și tehnici de combatere a evaziunii fiscale*, București, Editura ASE.
9. Munteanu, V., Zuca, M., Țință, A., Virgil, Ș. (2012), *Audit financiar contabil: concepte, metodologie, reglementări, cazuri practice*, București, Editura Pro Universitaria.
10. Toma, M. (2012), *Inițiere în auditul situațiilor financiare ale unei entități*, ediția a IV-a revizuită și adăugită, București, Editura CECCAR.

The importance of financial accounting auditing in the identification of economic criminal activities

Emilia VASILE,
Athenaeum University, Bucharest, Romania,
E-mail: rector@univath.ro

Petrișor Gruia,
Valahia University, Tîrgoviște, Romania,
E-mail: gruia.petrisor@yahoo.it

Abstract

In order to provide favorable premises for preventing and combating economic and financial criminality and developing a healthy business environment, professional accountants have a duty to manifest themselves with increasing responsibility for the satisfaction of professional, ethical and deontological requirements, as well as for the expression of respect and attachment to serve the public interest, defined as "the collective welfare of the community and institutions, served by professionals in accounting." In civilized communities, professional accountants play an important role in society, which is why their responsibility can not be reduced to the satisfaction the individual needs of a customer or state, but it must be reported, primarily to the public interest.

This research paper deals with the role of financial accounting auditing in identifying criminal activities in the economic field. To this end, the objectives of the financial accounting audit, support for the financial accounting system, as well as possible risks, frauds and errors, specific to the financial accounting audit, are presented.

Keywords: Financial, economic, government policy; regulatory policies.

JEL Classification: M42

To cite this article:

Vasile, E., Gruia, P. (2018), The importance of financial accounting auditing in the identification of economic criminal activities, *Audit Financiar*, vol. XVI, no. 3(151)/2018, pp. 398-406, DOI: 10.20869/AUDITF/2018/151/019

To link this article:

<http://dx.doi.org/10.20869/AUDITF/2018/151/019>
Received: 11.05.2018
Revised: 05.06.2018
Accepted: 11.06.2018

Introduction

The audit has been the guarantor of the veracity of the audited financial statements and the insurance factor of the shareholders, potential or existing shareholders, as well as other third parties directly interested in the data published in the financial statements and the state of a company. In order to be able to highlight and assess the extent of the auditor's liability, both in terms of the range of possible sanctions and in terms of the severity of this liability, it is necessary to relate this analysis to the role, responsibility and the way in which the auditor influenced corporate governance worldwide

The objective of an audit of the financial statements is to enable the auditor to express an opinion on the financial statements if they are prepared in all material respects under a financial reporting framework. The terms used for the auditor's opinion - "give a true image" or "present fairly in all material respects" - are equivalent.

In terms of the role of financial audit, it consists of verifying and reviewing financial information having an internal utility (management and management of the entity) and another external, third party information (shareholders, investors, government institutions, clients, suppliers, creditors, bank and others), exercised to protect resources and ensure the credibility of this information.

Information provided by specialists in this area is necessary for all categories of users: managers, shareholders and associates, tax authorities, bankers, trade union organizations that sometimes have conflicting interests. That is why the results of the audit work must be accurate and drawn up on the basis of the legal documents in force. They must ensure the quality and consistency of the accounting system and are designed to ensure fair, honest and complete reflection in the balance sheet and the profit and loss account of the heritage, financial position and results of the year.

The objective of the audit has evolved from the detection of frauds and errors, a process involving a thorough check of all patrimonial transactions and their accounting records, an opinion on the true image of the patrimony, the financial situation and the results obtained by the company. In this regard, the extent to which the information

recorded in the accounts reflects the economic events that took place in a given period is pursued and the auditor's efforts are intensified to identify possible manipulations of information provided by the financial system to prevent creative accounting cases; or fraud.

1. Analysis of the specialty literature

According to the literature (Boulescu, M., et al., 2000), "audit is the process of legally empowered individuals or legal entities, called auditors, that analyze and professionally assess information about a particular entity, using specific techniques and procedures to obtain evidence, called audit evidence, based on which he draws up the audit report and a responsible and independent opinion."

This implies the use of evaluation criteria resulting from legal regulations or good practice that is unanimously recognized in the field in which the audited entity operates. The audit process is conducted on the basis of national or international standards, the auditors being persons who acquire this quality under the conditions strictly regulated by the legislation in force.

Practically, the audit is a professional reasoning that can be applied in any field of activity (see environmental audit, management audit, quality audit, etc.).

Dobroțeanu, L. and Dobroțeanu, C.L. in the book "Auditing Concepts and Practices, National and International Approach" highlights the fact that the financial audit specifies the coordinates in which the financial auditors are operating, while the profession of financial auditor is the "framework that ensures the conduct of the financial audit process." In order to fulfill the mandate received, by expressing an objective and independent opinion on the compliance of the financial statements with the accountant referenced, under the most significant aspects, the auditor must obtain a series of audit evidence (Chersan, 2012)

The development of world-wide international exchanges with the completion of complex accounting work requiring extensive knowledge

and analysis to be able to be understood has made it necessary to have a profession and a comprehensive and credible information work to ensure the collaborators that the economic-financial indicators prove the patrimony reality. Thus, the profession of financial auditor appeared, whose specific work is the financial audit report.

At the same time, Arens A. and Loebbecke K. in "Audit: An Integrated Approach" asserted that "The audit consists in collecting and evaluating information evidence in order to determine and report the degree of compliance of that information with a set of predetermined criteria . The audit should be performed by a competent and independent person."

2. Methodology of research

In order to highlight the importance of the financial and accounting audit in the identification of criminal activities in the economic field, we have analyzed a series of specialized papers dealing with the subject. The research methodology used is the fundamental type of data analysis and previous research in the literature.

In our research, we supported the three structuring principles of a research:

- research can only be reached if this process is concerned with a limited objective, circumscribed for a situation of knowledge and social demand at a given moment;
- defining a specific problem, representative of the willingness to demonstrate, contributing to a set of issues in the field of research under consideration;
- A pertinent methodology allows to access, record and analyze situations from representations and observations.

3. The objectives of the financial-accounting audit and the evidence collection techniques

The accounting information system, due to its functions, is the main source of information for financial and accounting auditing and at the same time it is one of its main objectives.

Regardless of the methods, means and techniques used for data processing, the audit has the task of pursuing two target groups ¹:

1. the reality, sincerity and integrity of the information provided by the economic records;
2. the legality, necessity and economy of the recorded economic and financial operations, as well as the integrity of the patrimony of the economic agent or of the respective public institution;

By following these two sets of objectives, the financial-accounting audit may be confronted with the following situations²:

- (a) the accounting documents and records are properly drawn up, kept up to date and comply with the requirements of the law and the decisions of the boards of directors and comprise only actual, factual and accurate transactions;
- (b) the irregularities found in the preparation, movement and processing of documents and in the keeping of accounting registers are only of a formal nature, such as: the documents contain inaccurate corrections, the records are not kept up to date, correspondence between the accounts is not complied with, from operative bookkeeping, analytical accounting and synthetic accounting, etc.
- (c) irregularities in the organization and management of accounting determine, favors or masks cases of poor management, tax evasion, evasion, distortion of results, etc.

Documentary verification identifies the nature of the deficiencies (form or substance) and measures are taken to prevent and eliminate them and / or to sanction the culprits, as the case may be.

In order to express its opinion on the assurance of the fair image through the financial statements, the auditor is required to ensure that the following criteria and objectives have been met:

The criterion of completeness and integrity of records (completeness). This criterion requires that all

¹ Munteanu V., Zuca M., Zuca Ș., (2005) - Control and Financial-Accounting Audit, Ed. Universul Juridic, Bucharest

² Feleagă L., Feleagă N. (2007) – Financial Accounting - A European and International Approach, Economic Publishing House

transactions occurring in an enterprise be reflected in appropriate supporting documents and recorded in the accounts without omission and without some accounting for them several times.

Criterion of recordings. All the information contained in the annual accounts must be justifiable and verifiable. Then all patrimonial items reflected in the accounting must be consistent with those identified physically by inventory or other processes (third-party confirmations, laboratory tests, etc.). Revenues and expenses, as well as the assets and liabilities presented in the annual accounts, must be real and concern the enterprise.

The criterion of correct bookkeeping and correct presentation through annual accounts implies respecting the principle of exercise independence. As a result, operations must be recorded in the appropriate periods, and through the regularization work, the correct delimitation over the period of expenditure and revenue management is ensured by: provisioning, reversal of provisions, distribution of price differences over expenses and inventories, exchange rate differences related to foreign currency denominated assets, translation differences related to foreign currency receivables and liabilities, prepaid expenses and accrued income that are "recorded" in the balance sheet, etc.¹.

A fair assessment makes all property items and all economic and financial operations evaluated in accordance with the accounting rules and principles. Also, all the calculations underlying the records in the accounting must be correct. All economic and financial operations should be recorded in the appropriate accounts with respect to the correspondence between the accounts established by the rules for the implementation of the chart of accounts. Failure to comply with these correspondences may help to mask fraud, unlawful compensation, distortion of balance sheet items or indicators such as assets, stocks, expenses, results of the exercise, tax liabilities, turnover, etc.

¹ Olteanu I., Bistriceanu G. (2005), Tax evasion. Methods and Techniques to Combat Tax Evasion, ASE Publishing House, Bucharest

4. Risks, frauds and possible errors, specific to financial-accounting audit

The specialized literature reveals that the amount of audit evidence required to prove compliance with a given assessment criterion is always commensurate with the risk that the auditor would give an opinion on compliance with the criterion, but in reality there is a strong departure from (deletion) to that criterion, which will be covered by the importance for users of the audit report. The risk in question is called global audit risk.

Therefore, the audit can not provide absolute certainty, but it is necessary to limit to a low and acceptable level the overall audit risk, ie the auditor's ability to formulate an inaccurate opinion or conclusion in an audit report. In this regard, it will be taken into account that in its turn the opinion of the audit will be inaccurate and misleading its user².

Since it is not practical to recover all operations in a set of financial statements, the auditor must accept a certain level of overall audit risk.

NOTE: Given the expectations of users of financial statements made by public bodies, especially with regard to legality and regularity, only very low levels of overall audit risk are used and recommended, 1-2%.

a) Inherent or critical risk is generally the risk of material (material) misstatement or of erroneous statements independently. Inherent risk in fact amounts to the possibility that a balance of an account or a category of financial operations may contain erroneous information that could be individually significant or when it is aggregated with erroneous information from other balances or

² An audit report misleads if: the report mistakenly states that there was a non-compliance with the evaluation criteria. For example, it is stated that financial statements are misleading when, in reality, this is not the case or it is stated that the entity's management has not made every effort to achieve the objectives; when, in reality, the objectives have been achieved, achieved; omitted by report the indication of the limits of the scope of the audit and that it may influence the interpretation of the results

financial transactions as a result of the absence of effective internal controls.

The inherent risk depends on the nature of the entity under audit, the work it carries out, and the susceptibility of activity-related errors.

In order to estimate the inherent risk, the auditor performs an assessment of the environment (context) in which the entity operates and an assessment of the characteristics of the issue being audited.

b) The risk of control is the risk that the accounting and internal control systems of the audited subject do not prevent or detect in a timely manner a misstatement or an affirmation that could materially materialize either individually or together with errors in other balances or categories of operations.

As the control risks persist due to the inherent limitations of the accounting and internal control systems, the auditor performs the assessment of the effectiveness of the entity's internal accounting and control system on the prevention and detection of significant (material) errors.

The control risk assessment is carried out in depth at the level of each balance of the accounts or the category of financial operation and two situations can be recorded:

- The auditor finds that the accounting and internal control systems are not functioning effectively and effectively, in which case the control risk is at a high level;
- The auditor identifies internal accounting and control systems as effective, capable of preventing, detecting and correcting material misstatement, in which case the control risk is lower;

In order to understand and evaluate the control risk, the auditors carry out a documentation of the accounting and internal control systems, the form and extent of which depends on the size and complexity of the audited subject, and on the nature and structure of the internal accounting and control systems.

c) The risk of non-detection is generally the risk that material misstatement or significant inaccuracy that is not corrected by internal control is not detected by the auditor. Practically, the risk of non-detection is

the risk that the underlying procedures used by the auditor do not detect any erroneous information that exists in the account balances or in a financial transaction that may be material (individually or collectively) with other erroneous information from other accounts or transactions.

The more the auditor performs multiple background procedures, the more likely he is to detect any material (significant) error or irregularities in the audited financial statements, and the risk of non-detection is less.

Carrying out the risk analysis is important because depending on the risks of the audit the working procedures are chosen, the scope of the procedures, tests and surveys and the succession date of their application are determined.

From the point of view of the possibility of the risk, there are potential risks and possible risks¹:

- Potential risks are most likely to occur if there is no effective control that prevents, discovers and corrects them. These are recorded at the level of all economic entities.
- Possible risks are that part of the potential risks for which management has not taken effective measures to limit them. As a result, there is a strong likelihood that errors occur without being detected and corrected.

From the point of view of the specific nature of the audited entity, the nature of its operations, the functioning of the systems and procedures and significant areas identified by the auditors, the most important risks are²:

A. General risks specific to the entity. These risks arise from their own characteristics to the entity and refer to:

- **The risks related to the economic situation of the enterprise.** The economic situation of the enterprise differs according to the existence of financial difficulties³;

¹ Munteanu V., Zuca M., Zuca Ș., (2005) - Control and Financial-Accounting Audit, Ed. Universul Juridic, Bucharest

² M. Boulescu, op. cit., pp. 43-45

³ If an enterprise has a healthy financial situation without difficulty, management is tempted to pursue a conservative policy and neglect certain business or management functions (including control). If the enterprise is in financial

- **The risks related to the organization's overall organization are determined by several factors, among which:**
 - Risks related to the nature and complexity of structures and rules. The more complex these rules, the higher the risk of error. For example, the risk of error in assessing ongoing production in long-life products is higher than in the valuation of commercial stocks;
 - Risks related to the quality of management. Good resource management, quality decision-making, high performance management leads to a reduction in risk;
 - **risks related to the accounting system and internal control system.** The system of drawing up primary documents, processing, sequencing data, obtaining annual balance sheets and accounts (execution or profit and loss) should be designed to ensure that any errors are prevented, detected and corrected. Well-designed and applied internal accounting and control systems are an effective means of protecting against the risk of errors;
 - **Risks related to the absence of procedures.** The existence of clear procedures, separation of service duties, non-admission of the same person's cumulation of functions is an important prerequisite for risk reduction;
- **Risks related to management's attitude.** Management attitude in general can contribute to limiting or increasing risks. Auditors consider the management's reaction to the identified risks. This reaction can go from ignoring the risks (those with low probability and low impact) to the use of internal control procedures detailed to prevent and mitigate other categories of risk.

We need to point out that the risks increase when the managers put pressure on the employees, asking them to mask certain situations against shareholders, banks, tax bodies, etc.

difficulty, management may have uncontrollable, dangerous reactions, being tempted to carry out illicit operations, resort to very high interest loans, or postponing good decisions due to lack of financial means.

B. Risks related to the nature of the transactions being treated. In the accounting, the existing data can be ¹:

- Repetitive data, resulting from the usual activity of the economic agent (purchases, sales, production, salaries), according to the accounting system practiced, are processed and registered in a uniform manner. For these data, the risk of errors is determined by the quality and reliability of the accounting system;
- Point-specific data that are complementary to repetitive but which are reflected in more or less regular time intervals (eg data from annual inventories or from end-of-year assessments, depreciation data, provisions, allocation coefficients, conversion differences, etc.).
- These data may be risk-taking if their collection is not organized in a reliable manner (the principle of the method's permanence).
- The auditor should analyze them to determine what tests will be applied to them; exceptional data that occur in exceptional operations (mergers, liquidations, revaluations, etc.). For these data, the risk of error or non-detection is greater, especially if the trader does not have sufficiently well-trained staff.

C. Risks related to the design and operation of systems. The design of the data collection and processing system should be designed to enable the prevention, detection and elimination of errors. Reliability and proper functioning of the internal control system will reduce risks.

D. Risks related to significant processes and areas chosen by auditors based on their experience and professional training, the procedures chosen by auditors inevitably present a certain level of risk.

Our opinion is that the auditor should plan the audit mission so that, based on the risk factors he / she knows, he / she will focus on possible errors that may have a significant impact on the accounts and operations and on the manner of application of the principles of economy, efficiency and effectiveness in the activity of the audited entity.

¹ Nicolae Ghinea, Ioan Brandas, Liviu Popa (2009), Financial and fiscal crime, Ed. Durans, Oradea

The audit should take into account the potential impact of a possible fraud on financial information and consider changes to the audit plan and the use of additional audit procedures. Additional audit procedures used to indicate the existence of a fraud include¹:

Evaluation of the effectiveness of the control of prevention or detection of frauds and deviations;

- appreciation of the presumed fraud dimension;
- analytical procedures used to test the existence of fraud;
- the interview technique taken by those suspected of having committed fraud;

The auditor should distinguish between presumed fraud and proven fraud. Suspected fraud is considered to be those circumstances that suggest fraudulent action and that come to the attention of the auditor during an audit. This approach reinforces the principle that only the tribunal or equivalent jurisdiction is empowered to decide whether a particular action or operation is a proven fraud.

The use of additional procedures gives the possibility to confirm or refute suspicion of fraud. Sometimes, however, this refutation or confirmation can not be achieved, and then the possible impact of this uncertainty on financial statements (information) needs to be considered.

In the European Community Regulation², the offense is defined as "any infringement of a provision of Community law which has the effect of prejudicing Community budgets, either by reducing own resources collected directly on behalf of the Community or by undue expenditure."

Another document of the Council of Europe, dated July 26, 1995, states the notion of fraud:

- (a) in terms of expenditure, any intentional act or omission relating to:
- the use of false or incorrect or incomplete statements or documents that generate the wrongful or inappropriate retention of funds from the general community budget;

¹ Bișa C. (2005), Using tax havens. Between Tax Evasion and Tax Fraud, BMT Publishing House, Bucharest

² See Ionel Bostan, Community Financial Law, Ed. Universitas, Iași, 2004 (Specific regulations section).

- non-disclosure of information by breaching specific obligations with the same effect;
 - using funds for purposes other than those for which they were initially allocated;
- (b) in terms of revenue, any intentional act or omission deliberate on:
- the use of false or incorrect or incomplete declarations or documents, resulting in the illegal diminution of the resources of the general Community budget or funds managed by or on its behalf;
 - non-disclosure of information by breaching specific obligations with the same effect;
 - using for other purposes a legal benefit obtained with the same effect.

The error is defined by the literature as an unintentional mistake, regarding:

- mathematical or accounting mistakes in accounting and records;
- omission or misinterpretation of economic and financial phenomena;
- the misapplication of accounting policies (principles, rules, methods);

Responsibility for the prevention and detection of frauds and errors belongs to the management of the entity, which has the obligation to implement adequate accounting and internal control systems. However, such systems reduce, but do not eliminate the risk of fraud and error.

The auditor is not and can not be held responsible for the prevention of frauds and errors, but the audit may act as a way to prevent / discourage them.

The INTOSAI Auditing Standards provide that "regulatory compliance (financial) audits should also test compliance with applicable laws and regulations. The auditor should design the audit steps and procedures to obtain reasonable assurance of the detection of errors and frauds that could have a direct and material effect on the amounts in the financial statements or on the results of the audit. At the same time, the auditor should be aware of the possibility that the unlawful acts have an indirect and material effect on the financial statements or the results of the audit. "

The occurrence of frauds and errors

The main factors influencing the risk of fraud and errors are:

a) *deficiencies* in the design and operation of internal accounting and control systems, as described in the preceding paragraph. Therefore, the assessment of these systems is of particular importance for the audit;

b) *the integrity and competence* of the entity's management. The auditor considers a number of conditions that may increase the risk of fraud and error occurring as follows:

- leadership is dominated by a single person or small group, the board of directors or the steering committee operating inefficiently; manifesting major discontinuities in terms of;
- correcting weaknesses in internal controls;
- the rapid pace of change of the important staff in the accounting and financial departments;
- The existence of a significant and prolonged under-dimensioning of the number of staff of the accounting department.

c) unusual pressures within or over the audited entity are also a factor that increases the risk of fraud and error and is manifested by:

- deterioration of the quality of revenues, in the sense of increasing the risks resulting from the increase of the share of credit sales in total sales;
- the existence of a significant profit need to support the market price of its shares as a result of a proposed public offer;

- making significant investments in a field characterized by rapid change;
 - dependence of the entity, to a significant extent, on one or several products or customers;
- d) making unusual transactions (operations) is a factor that can increase the risk of errors and frauds and is manifested by:
- performing unusual transactions, usually near the end of the year, which have a significant effect on profit;
 - performing complex or affiliated transactions;
 - make payments for services that are too high in;
 - comparison with the respective services;
- e) Problems in obtaining sufficient and appropriate audit evidence are factors that increase the risk of fraud or error for which the auditor will pursue:
- Inadequate records, for example: incomplete files, excessive changes in accounts and registers, unregistered operations in accordance with legal procedures; registration of operations without adequate documentation, eg lack of appropriate authorizations, supporting documents, changes on documents, etc .;
 - Excessive differences between accounting records and third party confirmations.

We finally see that in the case of a computerized data system, there are also conditions that favor the risk of fraud and error. We consider the inability to obtain information from the files due to lack of documentation on the content of the records or programs, but also the existence of a large number of changes to software programs that are not documented, approved or tested.

BIBLIOGRAPHY

1. Bișa C., Costea I., Capotă M., Dăncău B. (2005), *Utilizarea paradisurilor fiscale între evaziune fiscală legală și fraudă fiscală*, București, Editura BMT Publishing House
2. Boulescu, M., ș.a. (2000), *Fundamentele auditului*, București, Editura Didactică și Pedagogică
3. Feleagă L., Feleagă N. (2007), *Contabilitatea financiară - O abordare europeană și internațională*, București, Editura Economică
4. Ghinea N., Brandas, I., Popa, I. (2009), *Criminalitatea financiar-fiscală*, Oradea, Editura Durans

5. Olteanu I., Bistriceanu G. (2005), Evaziunea fiscală. Metode și tehnici de combatere a evaziunii fiscale, București, Editura ASE
6. Bogdan, A. M. (2017), Auditul financiar, Craiova, Editura Universitaria
7. Munteanu, V., Zuca, M., Țință, A., Virgil, Ș. (2012), Audit financiar contabil: concepte, metodologie, reglementări, cazuri practice, București, Editura Pro Universitaria
8. Chersan, I. C. (2012), Auditul financiar: de la normele naționale la standardele internaționale, Iași, Editura Tehnopress
9. Toma, M. (2012), Inițiere în auditul situațiilor financiare ale unei entități, ed. A IV-a revizuită și adăugită, București, Editura CECCAR
10. Dobroțeanu, L., Dobroțeanu, C.L. (2002), Audit Concepte și practici, Abordare națională și internațională, București, Editura Economică
11. Arens A., Loebbecke K. (2003), Audit: O abordare integrată, Chișinău, Editura Arc, 2003

© 2018. This work is published under <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> (the “License”). Notwithstanding the ProQuest Terms and Conditions, you may use this content in accordance with the terms of the License.